

ЮРІЙ ЯРЕМКО

**ЄВАНГЕЛІЄ
ВІД
ПИЛАТА**

**ЖУРНАЛ Ї
ЛЬВІВ 2004**

ЧРІДА НСМОДА
МОУКАЛЮЧЕТ
VIOSAMATOS
ТЕКНОДЕКТИ
CAN
TONKIONA

TM

БІБЛІОТЕКА ЖУРНАЛУ І

© Юрій Яремко, 2004
© Михаель Голдовський, світлини 2004
© Незалежний культурологічний журнал І,
оформлення серії, 2004
ISBN 966-7790-09-6

Літературні відкриття – велика рідкість у наш, такий розхристаний час, коли переважна більшість людей пише тексти у масштабах SMS, а читання стало привілеєм схилених науковців, або ж професійних критиків. Велика текстова посуха корозією роз’їдає мову, прирікає український театр на, без сумніву, близькучі, але все ж чужоавторські п’єси. Адже драматичний твір – чи не найскладніший жанр літератури, що вимагає досконалої пропорції, відчуття і передчуття сцени, лаконічності дії і драматичності її розвитку. «Євангеліє від Пилата» потрапило до редакції не зовсім літературного(чи зовсім не-літературного) журналу «І». Однак, не випадково. Бо віддавна єдиним критерієм оцінки тексту для редакції є і завжди залишиться його якість.

Якщо хтось скаже, що такими книжками, як «Євангеліє від Пилата», завалені полиці наших книгарень – нехай перший кине у мене камінь.

Ірина Магдіши

PIAE · MEMORIAE
R · P · GAVDENTII · ORFALI · O · F ·
CVIVS · DEVOTA · OPERA
ANTIQUAE · SYNAGOGAE
LAPIDES · SEPTEMTRIONALES
ET · QVATTVR · COLVMNAE
SVIS · RESTITUTAE · SVNT · SEDIE
OBIIT · DIEBVS · AB · OPERE · SVO · DV
XII · KAL · MAIAS · A · D · MCMXX
CONGRESSV · ARCHEOL · INTERNAT · PLAUDEN
MAGISTRATVS · ANTIQVITATIBVS · CYR · ANDIS

P

ПОНЕДІЛОК

*Погідний день. Єрусалим. Тераса Башти Антонія –
резиденції Прокуратора Юдеї*

ПИЛАТ (подумки):

Густа, мов мед, розкошана нудьга
солодкою смолою розтеклась
по палубі, по веслах, по вітрилах
моєї долі. Спритнорукі Парки
облишили свою куделю прясти -
спинився час, застиг і занімів.

(помітивши Перекладача)

Із чим сьогодні, Клавдію?

K.:

Уранці
на площі, коло Храму, вбили Кая -
легіонера п'ятої когорти.

ПИЛАТ:

Як розвивавсь сей прикий інцидент?

K.:

Вертав від дівки.
Хтось розсипав гроші.
Нагнувся - перерізали горлянку.

ПИЛАТ:
Знайшли?

K.:
Шукають.

ПИЛАТ:
Хто розсипав гроші?

K.:
Там бешкет учинив один прочанин.
Бичем мотузяним повиганяв із Храму
міняльників, і продавців худоби
жертовної. Перевертає столи.
Гукав, щоб не робили торговища
з оселі його батька.

5

ПИЛАТ:
Батька, кажеш?

K.:
Такі слова казав той чоловік.

ПИЛАТ:
І що сторожа храмова?

K.:
Не сміли
його спинити, бо міська голота
за ним горою.

ПИЛАТ:
Ще один пророк?

K.:

Де б не з'явився - простолюду тлум.
Шум, гамір, галас, тиснява й задуха.
Старці, каліки... Кажуть, що лікує
важкі недуги: пранці, золотуху,
розслаблених із ложа підіймає,
німим язик розв'язує. Сліпим
вертає зір... Подейкують, що навіть
із того світу... Мертвих воскрешає.

6

ПИЛАТ:
І хто ж він є, сей приятель Харонів?

K.:
Син теслі, з Назарету.

ПИЛАТ:
Відколи
у Місті? Як сюди потрапив?

K.:
Під вечір, вчора, верхи на ослі.
У супроводі учнів. На чолі
юрби роззяв, що гучно величали
його Царем Ізраїлю.

ПИЛАТ:

Про це
намісник Кесаря останнім
дізнається?

K.:

Я думав... Я гадав... Цар - на ослі...
Так і осел позичений, здається.

ПИЛАТ:

Мій дорогий Корнелію! Про все
детально: вік, родина, статки.
Найближчі друзі. Вороги. Видатки.
Що єсть. Чи п'є. Чим дихає. Чим снить.
Чого навчає. Миттю, час летить!

(Перекладач виходить)

ПИЛАТ :

Не марно кажуть, що у кожнім краї
свої звичаї. У германській пушці,
на північ, південь, захід чи на схід
скачи хоч тиждень, і ніде не стрінеш
філософа, пророка чи поета -
лише ватаги варварів. А тут,
у сій нікчемній подобизні Риму -
Синедріон та Ірод... Та й сади
Академа тут щедро плодоносять.

ВІВТОРОК (увечері)

Кабінет ПИЛАТА

ПИЛАТ:

Подивогідна є речей природа
у краї цім! Опасисті колони,
вузенькі вікна та низенькі двері -
кімната, мов могила... Хто різьбив
сі дивні візерунки? Хто громадив
бичачі морди, листя, виногrona,
сорок, верблюдів, давні письмена?

(кинув до Служника. Той вийшов, закликав Перекладача)

К.:

Вельможний Прокураторе! Ісусом
зовуть прочанина, котрий повиганяв
худобу з Храму. Родом з Назарету.
Син Йосипа й Марії, первенець.
Цей Йосип - роду царського, проте -
ніяких статків. Так, теслярував...

ПИЛАТ:

Що, родич Іродів?

К.:

Давидової крові.

ПИЛАТ:

О, це направду зле...

Якого віку?

К.:
Отець?

ПИЛАТ:

Ні, син.

К.:
Побачив вперше світ
тоді-таки, як Ірод-дітовбивця,
збентежений пророцтвом, наказав
всіх немовлят в Юдеї перебити.

9

ПИЛАТ:

Немає гірш - аматора на троні...
Це що, усе?

К.:
Прилюдно сперечались
Іус та книжники, священики юдейські,
котрі орендували виноградник
Його Отця. Занедбали лозу,
орендарі ледачі, й не могли
сплатити чиншу. Повбивали слуг
(тих, що прийшли за боргом) і тоді

одинака, улюбленого Сина
послав Господар, щоб опам'ятати
тих винарів злочинних. А вони

ПИЛАТ:

Чекай-чекай. Так Йосип зубожів
через священиків? А де той виноградник?

К.:

Е-е-е, Прокураторе. Ми теж комбінували:
де виноградник? хто кого убив?
Тут Йосип ні до чого. Він казав
про того Батька, що живе у Храмі,
та про гебреїв - обраний народ.

ПИЛАТ:

А ѿ справді, Клавдію... А слуги?
чи він знов
пустельника, котрого обезглавив
Антипа Ірод?

К.:

У ріці Йордані,
три роки тому, десь коло Віфанії
христив Його... У шатах осяйних
зійшов Ісус у воду. Голуб білий
сів на плече... Ще перед тим Іван
казав прочанам, що слідом іде

могутніший од нього. А Ісус,
найбільшим з-поміж роджених жінками,
пророком Ілією величає
свого Предтечу.

ПИЛАТ:
Постить, як Іван?

К.:

Після охрещення -
аж сорок діб, в пустелі.
Тепер уже не постить.

ПИЛАТ:
Чи жонатий?

К.:

Цнотливий, та жінок не уникає.

ПИЛАТ:
???

К.:

Він ставиться до них, як до людей.

ПИЛАТ:
Навчає їх?

К.:

Нікому не боронить
іти за Ним.

ПИЛАТ:

І що, багато йде?

К.:

Дванадцятеро вибраних - з Ісусом
уже три роки поспіль. Дав їм силу
уздоровляти хворих на проказу.

Поборювати демонів. Зціляти
калік та одержимих. І послав
до всіх провінцій, окрім Самарії,
благовістити, що гряде Месія.

Ходили всюди парами. Не брали
ні золота, ні срібла. Не минали
найменшого села. Творили чудеса
ім'ям Господнім. Наздогнала слава...

ПИЛАТ:

А далі що?

Закроєно широко.

К.:

“Спочиньте по трудах,” - звелів Ісус.
По морі Галілейськім попливли,

шукаючи затишної місцини,
щоб усамітнитись.
А берег там високий

ПИЛАТ:
Де це було?

К.:
Десь коло Вифсаїди...

ПИЛАТ:
Продовжуй, Клавдію.

К.:
Отож-бо, їх човен
завважили, і чималенько люду
з довкільних сіл, містечок, хуторів -
бігцем услід. Прочан було, мов маку.

ПИЛАТ:
А скільки саме?

К.:
Кажуть, тисяч п'ять
одних чоловіків. А ще ж жінки і діти.

ПИЛАТ:
Що ж, вибирай: самотність, або м'яч,
який до неба прагне долетіти.

К.:

До вечора Ісус розповідав
про Царство Боже, та уздоровляв
калік недужих. А як небокрай
зачервонило - рибою та хлібом
усіх Своїх гостей нагодував.

ПИЛАТ:

Хто їм туди провізію підвіз?

К.:

Розповідають, що один хлопчина
мав п'ять ячних хлібів та дві рибини.
Той харч і споживали.

ПИЛАТ:

Знову диво?

К.(знизує плечима):

Наїльсь всі. Для Бога все можливо.

ПИЛАТ:

Хто із вельмож підтримує цю змову?

К.:

???

ПИЛАТ:

Шістнадцять хур із рибою і хлібом!
Шістнадцять фірманів! А ніч? а дальня путь?
а дъогто, щоб колеса не скрипіли?

Мій любий Катіліно! тут чудес
на тисяч шість динаріїв. То хто?

K.:

Не знаю, прокураторе... Багато
прихильників у Нього... Є й такі,
що виреклись родини і домівки
і ходять з Ним усюди, але знать...
Хіба дружина Хуси. З-поміж тих,
котрі мандрують разом із Ісусом
є найбагатшою, з шляхетної родини.
Зовуть Іванною.

ПИЛАТ:

Цей Хуса, хто такий?

K.:

Урядником у Ірода Антипи.

ПИЛАТ:

Не в'яжеться... Напевно, закохалась.
Ти цього Хусу добре перевір.
Хто ще?

К.:

З Капернауму, сотник.
Просив Ісуса, щоб уздоровив
раба недужого. І сталось, як просив.

ПИЛАТ:
То що із того?

К.:

Він дає по вірі.

Не міг чинити див у Назареті,
бо земляки не вірили. Із кручі
сторч головою скинути хотіли,
як тільки в синагозі, у суботу,
оголосив, що Він і є Месія.

16

ПИЛАТ:
Так, зрозуміло... Сотника - до мене.
І лікаря, що лікував того раба
у гості запроси... Пошли до Назарету
людей досвідчених, хай нишком розпитають
все про Ісуса та його родину:
про батька й матір, про братів, сестер,
а головне - про нього. Не шкодуй
грошей - хай глибоко копають:
тут і дитячі пустощі згодяться...

Поїдь до Вифсаїди. Перевір
тамтешніх митників: чи не беруть над міру.

Крадуть, без сумніву. Прикрикни там на них -
нехай покажуть книги. Прослідкуй
всі оборудки, що дотичать хліба.

Дізнайся все про тих, дванадцятьох.
Хто перший, хто останній. Чи нема
якихось суперечок та образ
між ними, хто до чого ласий...
Що, маєш щось на них?

K.:

Наразі небагато:
їх імена. Син Симона, Іуда
Іскаріотський, у них за скарбника.
У вірі ревний Симон Кананіт,
Зилотом званий. Яків, син Алфея,
та Юда Яковів. Є серед них Матвій,
що був *до того* митником. Хома,
на прізвисько “Близнюк”.
Пилип, Варфоломій,
та двоє Зеведеївих синів:
Іван та Яків. Кажуть, їхня мати
про першість клопоталась, про посади
для них обох. Просила, але марно:
Він вирізняє Симона-Петра -
рибалку з Вифсаїди. Має брата
Андрія, що ходив із Іоанном.
Тепер обоє ходять за Христом.

ПИЛАТ:

Я задоволений тобою, Катіліно.
Тут тисяча динаріїв. Іди.

18

ВІВТОРОК, пізнього вечора

*Опочивальня в резиденції Пилата.
Пилат навшипинки підкрадається до Клелії, котра читає,
і затуляє їй очі долонями.*

КЛЕЛІЯ:

Не треба, Понтію. Лоскочеш, перестань.
Смішний ти, справді. Знаєш, що ніхто,
крім тебе, не посміє так вчинити.

ПИЛАТ

(розгортасє сувій, який читала Клелія):
Що це у тебе? Певно, про кохання?
(проглядає)

Поему цю читати слід удвох
із широко закритими очима.

КЛЕЛІЯ:

Читали вчора. Позавчора теж...

ПИЛАТ:

Для мене день - лише доважок сірий
до ночі осяйної... Ти не хочеш?
(повертає сувій Клелії)

КЛЕЛІЯ:

Невже кохаєш? Вже п'ятнадцять років!
Овідій твердить, що чоловіки
такі мінливі

ПИЛАТ:

йолоп твій Овідій.

Віддай сувій негайно. У вог-г-гонь
(пробує відібрати, Клелія спритно вивертається)

КЛЕЛІЯ:

Не дам, ха-ха. А от і не піймаєш.

(Пилат перестрибує через ложе, обнімає Клелію.

Сувій падає на долівку.)

Як доведеш, що відданий мені?

ПИЛАТ:

Аби довести - треба розв'язати
ці шворочки, і вивільнити плечі.
До уст припасти...

Язики хай будуть,

як крила у метелика... Хай груди
грудей торкаються, а руки, вздовж спини,
неквапно помандрують до півкуль,
розділених ущелиною... П'ю
цих стегон вигин амфороподібний...

КЛЕЛІЯ:

Не набридає пити з уст твоїх
солодкий трунок ніжності та сили...
Ці плечі геркулесові, ці груди

у панцирі із м'язів... Цей живіт,
гладенький, пружний, ніжний, запашний,
розділений доріжкою з волосся,
котра веде до раю...
Завмирає
душа щоразу, як несамохіть
сідниць твоїх торкаюсь мармурових.

ПИЛАТ:
Тільки тебе кохаю, моя ладо.

КЛЕЛІЯ:
У цілім світі - тільки ми, удвох.

ПИЛАТ:
Ця шкіра оксамитова... Губами
ловлю бруньки грудей набубнявілих.

КЛЕЛІЯ:
Язык твій - наче віяло із пуху.
Долоні - наче пара голубів...

ПИЛАТ:
Відчути, як троянда розквітає...

КЛЕЛІЯ:
Гаряча хмара стегна огортає...

ПИЛАТ:
У теплих росах - ніжні пелюстки.

21

КЛЕЛІЯ:

Коня торкнутись легко і пестливо:
великий, пружний, ніжний і гарячий,
його негайно хочу осідлати -
лягти на груди... Язики хай будуть,
як крила у метелика, а руки
уздовж спини повільно помандрують
до пагорбів, розділених проваллям...

ПИЛАТ:

Весло занурити у лагідну глибінь.
Торкнутись дна і випливти, і знову
пірнути за перлиною, углиб
вогкої мушлі... Хмари білопінні
гойдають зграйно човен наших тіл...

КЛЕЛІЯ:

Ритмічних рухів розкіш розтеклась
по лабірінтах тіла. Затопила
переділки між нами. Розчинила
мене - у тебе, а тебе - в мені...

ПИЛАТ:

Тільки тебе кохаю, моя ладо...

КЛЕЛІЯ:

У цілім світі - тільки ми, удвох...
Перехилились шальки терезів,

розгойдані коханням, і полився
густий потік, духмяний та гарячий,
із двох джерел одразу - ще і ще,
божественними спазмами, до раю,
у щедрий сміх причасеної ночі,
барвистий сон, гаптований зірками,
чорнилом чорним списану печаль...

КЛЕЛІЯ:

Роздерти світ на клапті і померти.

ПИЛАТ:
Не дряпайся, кохана. Що з тобою?

КЛЕЛІЯ:
Не сердсься, любий: сонцеликий Ерос
туманить розум. Доторків твоїх
не можу більше зносити...

ПИЛАТ:
Легенько
за вухом поцілую... і погладжу
м'який живіт... і груди ваговиті.
Я виповнений вдячністю по вінця:
тобі служити прагну. Зодягнути
у золото і пурпур. Огорнути
тендітні плечі - хутром соболиним.
Нехай корона царська увінчає
чоло смагляве.

23

24

КЛЕЛІЯ:

Обруч золотий
нам щастя не додасть. Уже тепер
імперія краде тебе у мене.

ПИЛАТ:

На самоті нудьгуєш, моя ладо?

КЛЕЛІЯ:

Незатишно якось у цих хоромах.

ПИЛАТ:

Не далі, як учора, перевдягнись
у стрій тутешніх варварів, таємно...

КЛЕЛІЯ:

Мій прокураторе! нехай-но поцілую
ревнивий носик... З Сарою, удвох,
послухати оратора нового...

(цилує очі, гладить груди, живіт)

Тобі ж про все, напевно, розказали
ті троє парубків, котрі за нами
назирці, мов прив'язані, ходили...

ПИЛАТ:

Це небезпечно, Келліє. Ти ж знаєш:
легіонера вбили нещодавно
на площі коло Храму. Захистити,
хай і ціною власного життя,

КЛЕЛІЯ:

а шкода би було - статурні хлопці.

ПИЛАТ:

Не легковаж, життям. Коли з тобою
щось станеться - спущу із ланцюга
своїх хортів. Ти бачила, як пси,
загнавши сарну, рвуть тремтяче тіло
тупими іклами? як навсібіч летить
ошмаття шкіри? шерсті? бризки крові?
останньою слізою запливає
опукле око? Цей Єрусалим -
кубло гадюче.

25

КЛЕЛІЯ:

Певна, що Ісус
тебе би примирив з Єрусалимом.

ПИЛАТ:

Ти - слухала?

КЛЕЛІЯ:

Казав любити Бога
понад усе на світі й одночасно
любити близького, як самого себе.
Заборонив подружжя розлучати.
Він стверджує, що чоловік і жінка
стають єдині тілом і що Бог
угоду шлюбну поміж ними укладає.

ПИЛАТ:

Мені казали, ніби цей поет
є ворогом Імперії

КЛЕЛІЯ:

дурниці.

Не вір лукавим радникам... Питали
іродіяни, чи юдеям слід
платити подать кесареві.

ПИЛАТ:

I?

КЛЕЛІЯ:

Звелів динарій дати. Догори
підніс монету - блиснула на сонці:
“Чиє це золото? Чия на нім парсuna?”
“Тиберія!” - “Тиберію віддайте.
Земне добро - володарю земному.
А золото нетлінної душі -
небесному Владиці.”

ПИЛАТ:

Що ж, дотепно.

КЛЕЛІЯ:

Він каже те, що думає. Коли б
був певен, що гебреям слід повстати,
то не втаяїв би.

ПИЛАТ:

Знову зачепив
когось із знатних?

КЛЕЛІЯ:

Притчу розповів
про царство Бога. Цар з таким іменням
справляв весілля Синові. Закликав
людей вельможних, вибраних, добірних,
однаке - не прийшли. Прогнали геть
посланців царських, декого й убили.

Розгніався Владика, і на горло
скарав убійників. Дощенту розорив.
Герольдів розіслав: на роздоріжжя
скликали перехожих. Незабаром
бенкетна зала, мов весільний вулик,
гостями зароїлась. Привітав
покликаних і повелів прогнати
усіх, хто без святкової одежі,
за межі Царства... Як тобі, Пилате?

ПИЛАТ:

Опершись на народ -
вельмож здесяткувати.

Опершись на вельмож -
тримати в шорах плебс.

КЛЕЛІЯ:

Іванна все інакше пояснила.

28

ПИЛАТ:
Хто ця Іванна?

КЛЕЛІЯ:
Ходить за Ісусом.

ПИЛАТ:
Кохається?

КЛЕЛІЯ:
Ні, слухає і вчиться.

ПИЛАТ:
Що, вік поважний?

КЛЕЛІЯ:
Молода і гарна.

ПИЛАТ:
Не розумію.

КЛЕЛІЯ:
Що тут розуміти:
“З Ним про таке й не думаєш.
Він - Бог.”

ПИЛАТ:
Вона так каже?

КЛЕЛІЯ:
Знаєш, я їй вірю...

Погідна, щира радість струменить
з Його очей і наповняє душу
прозорим супокоєм. Відлітають
кудись тривоги, прикрощі, печалі:
Він допоможе, захистить, зігріє
ласкавою батьківською любов'ю,
Він - із тобою. У тобі. Він - ти.

ПИЛАТ:
І ти би теж ... покинула родину?

КЛЕЛІЯ:
Ну що ти, любий. Я тебе кохаю.
Я б із тобою ... бosoю ... шукати
земного круга край ... я б не вагалась...
(Пилат цілує Келію. Обоє засинають)

29

СЕРЕДА, опівдні

Пилат на терасі Башти Антонія.

У супроводі кінного ескорту наближається Капернаумський Сотник.

Під їхавши до палацу, Сотник сходить з коня.

СОТНИК:
Вітаю, Понтію.

ПИЛАТ:
Вітаю, Сципіоне.
Як подорож?

СОТНИК:
Пилюга і пісок.

ПИЛАТ:
Ковтнеш фалернського?

СОТНИК:
З приємністю.

ПИЛАТ:
Гадаю,
захочеш змити подорожню втому.
У лазні побалакаєм допоки

Евтербій ополоником фехтує
з Ериніями голоду.

СОТНИК:

Павсаній
у термах порядкує?

ПИЛАТ:

Відпустив.

СОТНИК:

Такого майстра? Шкода.

ПИЛАТ:

Ісаак
навчився добре кості розминати.

31

СЕРЕДА, увечері

Бенкетна зала в резиденції Прокуратора Юдеї.

Співи з кіфарами, танцюристи. Заставлений наїдками стіл.

Входять Сотник і Пилат.

СОТНИК

(оглядає стіл):

Паштету з слов'їних язиків
цій учті, щоб пишнотою зрівнялась
з бенкетами преславного Лукулла -
улюблена Меркурія і Вакха!

ПИЛАТ:

Розгнівав Аполлона, бідолаха.

СОТНИК

(зі сміхом):

Так, Понтію, куріпка на столі
доречніш, ніж мізерний Птах Поетів.

(Бере курітку, починає їсти)

Однаке й Марс із Вакхом на ножах:
пригадуєш, як в Галлії, в облозі,
вареною кониною давились?

Невдячна справа! м'ясо, мов підошва:
щербатий Кай ридав над казанком.

(Бере ще одну курітку)

Цей птах - його польоту: тане в роті.

(Сміється)

Хіба удруге виросли ті зуби,
які йому порахував той варвар,
котрого ти на списка нахромив!

ПИЛАТ:

Регочеться на кутні, неборака.

СОТНИК:

Що сталося?

ПИЛАТ:

Зарізали, розсяву.

Кривим ножем різницьким, позавчора.
На площі, коло Храму, кров'ю стік.

33

СОТНИК:

Зилоти, думаю... Ватагу голодранців
зустрів дорогою - мотлошили купця.
Трьох прихопив з собою.

ПИЛАТ:

Допитати:

хто їх під'юджує? Чи не Ісус бува?

СОТНИК :

Це ти про Назарянина? Даремно
трудитимеш катів. Я добре знаю
цього філософа.

34

ПИЛАТ:
Чого навчає він?

СОТНИК :

Щасливі вбогі духом, бо належить
їм Царство Боже. Лагідні щасливі -
бо землю успадкують. Милосердні -
помилувані будуть. Миротворців -
назвуть Синами Божими. Голодних,
та тих, хто правди прагне, - нагодують.
Засмучених - утішать... Царство Боже
належить, також, вигнаним за правду,
і тим Його прихильникам, котрих
картати будуть, бештати і гнати
за їх пророцтва.

ПИЛАТ:

Сила - у безсиліх...
Зилотам це, і справді, ні до чого.

СОТНИК :

Не гнівайся на ближнього. Мирись
із супротивником, поки іще в дорозі.
Захоче позивати - поступись,
не йди до суду. Вдарить - не кричи,
не лайся, опануй себе, змовчи:

ПИЛАТ:
без дров розбрату вогнище погасне.

СОТНИК :
Не обмовляй сусіда. Не оцінюй
його мотивів, намірів і вчинків:
сліпець не бачить сутності речей,
однаке помічає порошинку
в чужому оці. Будьте досконалі,
як ваш Отець Небесний. Будьте щедрі:
благословляйте недругів своїх,
котрі вас проклинають. Добротою
ненависть обеззброюйте. Любіть
і ворогів, і друзів - однаково.
Творіть добро. Погляньте, сонце світить
однаково - на добрих і недобрих
по волі Бога...

Думаю, Ісус,
як цар Юдеї, Самарії й Галилеї
корисніший для Риму.

ПИЛАТ:
Доведи.
СОТНИК:
Платонова держава: цар-філософ,
що прагне справедливості. Читає
у душах підданих. Уміє відрізняти
добро від зла. Наблизить доброочесних,
вгамує пристрасті і злагіднить звичаї.

ПИЛАТ:

Платон писав про непідлегле царство.

Як управляти краєм, у якому
панує досконалий лад і спокій?
Не стане шпигувати добродетельний.
І митар - кине гроші на дорогу.

СОТНИК :

Навіщо шпигувати? Запитай.

ПИЛАТ:

Не скажуть... Як надумає Кайяфа
про щось поговорити, мушу вийти
на ганок. Він поріг не переступить -
боїться опоганитись. Гебреї
всіх іновірців мають за нечистих.
Не будуть з нами ширими.

СОТНИК:

Ісус
є Богом всіх людей. Не розрізняє
юдеїв, греків, єгиптян чи римлян.

ПИЛАТ:

Однаке не послав до Самарії
своїх апостолів

СОТНИК :

бо Сам туди пішов.
Благовістив. Навернених чимало.

ПИЛАТ:

Чи ти направду віриш, що він - Бог?

СОТНИК :

Так, вірю, друже.

ПИЛАТ:

Я не пізнаю
софіста й кініка, улюблена ця Зенона.
Що сталося, Сципіоне?

СОТНИК:

Сам відчуєш,
як поговориш з Богом.

ПИЛАТ:

Знає мови?

СОТНИК:

Латинь і грецьку.

ПИЛАТ:

Він учився? Де?

СОТНИК:

Про це мені нічого не відомо.

38

ПИЛАТ:

Ти сверджуєш, що він не поділяє
гебрейських пересудів. Знає мови.
Читав “Федона”.

СОТНИК :

Цього я не знаю.

ПИЛАТ:

Так чи інакше, чоловік учений.
Шляхетного походження.

СОТНИК :

Царевич.

ПИЛАТ:

Антипа всім набрид... А, може, й справді?

Тиберій всім набрид!

Царем Юдеї?

Вгамує пристрасті, наблизить доброочесних.

Насипле острівець благополуччя
у морі злоби й злиднів, і пошле
апостолів. До Сирії, Єгипту,
Каппадокії, Азії, на Кіпр...

Рибалок Галилейських... Дасть їм силу
уздоровляти хворих на проказу,
недужих лікувати... Голодранців
усюди вистарчає... Як гадаєш,
за скільки років Рим, як стиглив овоч,
впаде до ніг Юдейського Царя?

СОТНИК:

У чому сила? в чому слабість Риму?

У легіонах? Золоті? Рабах?

Закон і справедливість! Велич Риму
основана на праві. Легіони
поборюють не варварів, а Хаос.

ПИЛАТ:

У чому ж слабість Риму, Сципіоне?

СОТНИК:

Найбільш вразливе в колісниці - вісь,

ПИЛАТ:

а найгарніше - коні. Пам'ятаєш
той запряг, в котрому Сикофант
“підрізав” Епістема? Довгошиї,
з тонкими бабками, округлими грудьми...

39

СОТНИК:

Чудово пам'ятаю... Окрім коней,
я бачу, ти кохаєшся у квітах.

ПИЛАТ:

Сирійський цар прислав цих танцівниць.

СОТНИК:

Лошиці необ’їжджені?

ПИЛАТ:

Не знаю.

СОТНИК:

Оту, руденьку, я собі вподобав.

ПИЛАТ:

Година й справді пізня, Сципіоне.

(Підкликає слугу, дає відповідні розпорядження. Бенкет закінчується)

ПИЛАТ

(залишивши на самоті):

Закон і легіони - велич Риму...

Закон чи справедливість? Брут чи Цезар?

Сенат чи Август? Золото чи меч?

Чи, може, слово? Римляни безумні:

хто погамує невситому хіть

до почестей, до влади, до багатства -

Платон? Сократ? Сенека? Діogen?

Чи, може, Арістотель? Ницій черні

до Істини байдуже. Прагнуть дива.

ВЕЛИКИЙ ЧЕТВЕР, уdosвіта

Terми у Башті Антонія – резиденції Прокуратора Юдеї

СЛУЖНИК(допомагаючи Пилатові одягати тогу):

Вельможний Прокураторе! Благає
перекладач. Нагальна, каже, справа.

ПИЛАТ:

Нехай заходить.

СЛУЖНИК:

Слухаю, мій пане.

(У двері просовує голову К.)

ПИЛАТ:

Це ти, Корнелію? Страйвай! А Вифсаїда?

K.:

Вернув із півдороги, Ваша Милість!

Без сенсу Вифсаїда: на Ісуса
наклали руки на горі Оливній
сьогодні уночі.

ПИЛАТ:

Розповідай.

K.:

Сторожа храмова, і служники Кайяфи.
Один із учнів, кажуть, гроші взяв.

ПИЛАТ:
Скарбник?

K.:

Іуда.

ПИЛАТ:
Хто послав сторожу?

K.:

Верховний Суд... У Анни засідають.
Оскаржували в злочинах державних,
проте не довели. Тоді Кайяфа
Спитав Ісуса, чи справду той
є Сином Божим. Відповів, що так...

ПИЛАТ:
А далі що?

K.:

Це все.

ПИЛАТ:
Що, відпустили?

К.:

Якби ж то, пане. Прирекли на смерть.

ПИЛАТ:

Жартуєш, Клавдію... За що?

К.:

“Богозневажив”.

ПИЛАТ:

Вважаєш справедливим реченець?

К.:

Ні, Прокураторе. Щонайпевніші вісті
отримав з Назарету: Мати Божа
Його таки в Юдеї народила -
 поблизу Вифлеєму... У пророків
написано, що із Юдеї прийде
Спаситель Світу.

43

ПИЛАТ:

А в Синедріоні
в Ісуса є прихильники?

К.:

Я чув
лише про Никодима... Не спромігся
Його оборонити. “Хай загине!” -
кричав Каяфа. “Ліпше хай загине
один шаленець, аніж весь Ізраїль!”

ПИЛАТ:
Чого би то Ізраїль мав пропасти?

K.:
“Творить дива. Бентежить посполитих.
Ламає приписи. Підважує закон.”

ПИЛАТ:
Отці-сенатори - стратеги знамениті.
Батьки інтриги. Пострах для ворон.
Цей... Нікодем - стрічався із Ісусом?

K.:
Так, Прокураторе. Таємно: уночі
балакали.

ПИЛАТ:
Довідався, про що?

K.:
Про праведність, про гріх, про Царство Боже,
про небеса, спасіння, каяття,
іще про щось... Не годен розказати
мій приятель - він чоловік простий.

ПИЛАТ:
Чудово, Клавдію. Візьми.
Тут сто динарів.

Йди до преторії.
Постав вивідачів.
Прийдуть, як звикли - кагалом. Захочутъ,
аби затвердив їхній реченець.
(Перекладач виходить)

ПИЛАТ *(до служника):*
Збуди кентуріона. Допровадь
до атріому.

СЛУЖНИК:
Слухаю, мій пане.

(Служник виходить. Через якийсь час заходить Сотник)

СОТНИК:
Вітаю, Понтію.

ПИЛАТ:
Вітаю, Сципіоне.
Як спалося?

СОТНИК:
Чудово.

ПИЛАТ:
Є новини.
Ув'язнили Ісуса з Назарету.
Вже й засудити встигли.

СОТНИК:

Хто?

ПИЛАТ:

До страти.

СОТНИК:

Напевно, Ірод?

ПИЛАТ:

Зібрання жерців.

Верховний Суд, Синедріоном званий.

СОТНИК:

З яких то пір сенатори юдеїв
здобули право на життя і смерть
імперських підданих?

ПИЛАТ:

Заноситься на бунт:
зберуть юрбу і будуть вимагати,
щоб я затвердив вирок.

Слід зміцнити

сторожу у преторії. Постав
п'яту когорту. Другу, третю й сьому
тримай напоготові. Перекриєш
всі виходи з майдану. Зачекай.

Разом підемо.

(Обоє виходять)

Великий ЧЕТВЕР, вранці

Юрба перед преторієм. Справа, збоку - первосвященики на чолі з Кайяфою, стражники, що охороняють Ісуса. На ганку - Пилат, перекладач, декуріони. Перед преторієм - подвійний ланцюг легіонерів.

КАЙЯФА:

Радій, наміснику! Верховний Суд Юдеї
судові римлян нині видає
Ісуса, сина Йосифа й Марії!

НАРОД:

Розпни Його! Розпни Його! Розпни!

ПИЛАТ:

Радій, Кайяфо! Ти знайшов слова,
котрі урівноважили невинність!
Чи не втомились шальки терезів?

НАРОД:

Розпни Його! Розпни Його! Розпни!

КАЙЯФА:

Ні, прокураторе! Нещасний той народ,
котрий незрячій жінці довіряє
вершити правосуддя! Цей злочинець,

закони римлян, писані людьми,
і наш Закон, Єдиним Богом даний,
однаково зневажив! Ось пергамен,
де списані усі його провини!

НАРОД:
Розпни Його! Розпни Його! Розпни!

*Один з первосвящеників простягає сувій, Пилат велить
Перекладачеві взяти його. Стражники передають Ісуса легіонерам.
Пилат, Перекладач та Ісус, котрого супроводжують двоє легіонерів,
заходять у приміщення преторію. Пилат бере у перекладача сувій.*

48

ПИЛАТ(до *Ісуса*):
Ісус із Назарету? Син Марії?

*Ісус мовчить. Пилат приймає мовчання за згоду. Ламає печатку,
починає читати супліку. Читає швидко, “по діагоналі”, вголос, проте
тихо.*

“Богозневажив... Баламутив простих
проти суботи... Не платити мита...
Зруйную Храм і наново збудую
за три доби... Зухвало величає
себе Царем Ізраїлю.”
(голосно, до *Ісуса*)
Ти - цар?

ІСУС:
Питаєш це від себе?

ПИЛАТ:
Hi, Icuse.
Я не юдей. Скажи мені, ти - цар?

ІСУС:
Так, прокураторе. Проте Моя Держава
не в цій реальності. Коли б Господнє Царство
було на цьому світі - легіони
Мене б обороняли від юдеїв.

49

ПИЛАТ:
Без сумніву.

Про родаків говорить,
неначе про чужих.

То, все-таки, ти - цар?

ІСУС:
Це ти говориш. Я прийшов у світ
благовістити істину, і кожен,
хто правди прагне, правдою живе -
Мене почує.

ПИЛАТ:
Правдою живе...
А що є правда? Клавдію, пиши:

“Оскаржений, Ісус із Назарету,
син Йосифа й Марії, первенець,
зрікається претензій на вінець
царя Ізраїлю”.

К.:

Ніхто не розуміє!

Він - Цар над світом! Божий Син! Месія.

Він - Цар царів і ангели небесні
Йому слугують. Хай-но лиш посміє,
зухвалий гой, нехай лише посміє...

ПИЛАТ:

Це він про кого? Що за легіони?

Метафора? Поетом, що годує
п'ятьма хлібами - тисячі народу
не варто легковажити... Антипа?

Солдати є у Ірода і в мене.

Гадаю, розуміє, що Антипа -
абиякий союзник. Отже, я.

Така от істина... До Ірода послати!

Хай остаточно впевниться, месія,
що Рим - його опора і надія!

(Виходить на ганок преторію)

Перед законом, писаним людьми,
я не знайшов провини в цій людині!

НАРОД:

Розпни Його! Розпни Його! Розпни!

ПИЛАТ:

Як хочете - беріть його й судіть!
Своїм судом і за своїм законом!

АННА:

Ти знаєш - нам не вільно убивати!

НАРОД:

Розпни Його! Розпни Його! Розпни!

КАЙЯФА:

Наміснику! Верховний Суд Юдеї
не має повноважень! Кару смерті
затвердити повинен прокуратор!

51

НАРОД:

Розпни Його! Розпни Його! Розпни!

ПИЛАТ:

Я - не затверджую! Нема за що карати!

ОКРЕМІ ГОЛОСИ:

Розпни Його! Розпни Його. Розпни...

КАЙЯФА:

Є, прокураторе! Уже два роки поспіль,
почавши з Галилеї, день у день -
під'юджує і ворохобить простих!
Лукавим словом зваблює людей!

ПИЛАТ:

То він із Галилеї?.. Що ж, можливо
мій приятель, тетрарх Антипа Ірод,
котрий, із волі Риму, володіє
цією областю, завважив щось лихе.

(Йде геть, не звертаючи уваги на юрбу, що продовжує галасувати.)

52

ВЕЛИКИЙ ЧЕТВЕР, опівдні

Кабінет Пилата у преторії. Служник подає прокураторові сувій з сургучевою печаткою.

СЛУЖНИК:
Вельможний Прокураторе, листа
прислала пані.

ПИЛАТ:
Хто приніс?

СЛУЖНИК:
Служниця.

ПИЛАТ:
Нехай зайде на хвильку.

СЛУЖНИК:
Добре, пане.
(Виходить. Заходить юна дівчина, служниця Келії)

ПИЛАТ:
Як звати тебе, дівчино?

САРА:
Я Сарра,
дочка Рахілі та Нафанаїла.

ПИЛАТ:

Це ви удвох із панею ходили
послухати Ісуса?

САРА:

Так, владико.

ПИЛАТ:

Візьми цей перстень, Саро. Нагорода
за те, що господині вірно служиш.
(Дає їй золотий перстень з діамантом)
Вітай її від мене.

САРА:

Добре, князю.
(Вклоняється і виходить)

ПИЛАТ (ламає печатку):

Довідалась... Чи добре я вчинив,
пославши до Антипи? Сей невіглас
офірував вже одного пророка -
у віно, Саломеї... Не посміє:
що надто мало часу проминуло
від страти Іоанна... Не захоче
плямити тоги.
“Келія вітає
свого Пилата! Пане мого серця.
Сьогодні, перед світом, вже по тому,
як ти покинув ложе, дивний сон

мені наснився: зграя чорних круків
затято сперечалась із орлом,
оскаржуючи голуба. Кричали,
що ображає їхню чорноту,
у шати сніжно-білі одягнувшись.”

Цікавий сон: підступне гайвороння
скомбінувало на орла сильце
із голубом-манком... Метаморфози.

(Чути галає за вікном. Заходить Служник, у двері просовує
голову Перекладач. Пилат зупиняє Служника, який збирається щось
сказати, жестом запрошує Перекладача зайти)

55

К.:

Вельможний Прокураторе! Варрава,
один із тих, кого кентуріон
арештував дорогою, зізнався
у тому, що це він - легіонера.
І свідки є... Куди його?.. Під суд?

ПИЛАТ:

В однім не помилився мій Овідій:
слід бути обережним - попадеш,
як Ірод-дітовбивця, у Аннали.

Притримай поки-що.
Цей хлопець нам придаться.
А що Ісус?

К.:

Зневажив свого пана:
не озивавсь до Ірода. Владика
звелів його - киями, а по тому,
у білі, царські, шати зодягнувши
заради сміху, повелів прогнati
теть, за ворота. Щастя ще, що дав
сторожу, бо юрба - осатаніла.
Могли б і розтерзати.

ПИЛАТ:

То де ж оскаржений?

Що ж, розумно.

СЛУЖНИК:

В преторії, мій пане.
Володар Галілеї не знайшов
ніякої провини.

ПИЛАТ:

Приведи.

*(Заводять Ісуса, побитого до крові, з терновим вінком на голові.
Глянувши на нього, Пилат, не проронивши ні слова, виходить на танок)*

ПИЛАТ:

Достойні рабини - сенатори і судді,
учителі юдеїв! Громадяни

Єрусалиму! Просите, щоб я
послав на хрест Ісуса з Назарету,
як ворога Імперії! Тимчасом
оскаржений рішуче заперечив,
що прагнув збунтувати простолюд
супроти Риму! і посісти трон
царя Ізраїлю!

Нема надійних свідків
його злочинних замірів! Антипа,
володар Галілеї, не знайшов
ніякої провини! За звичаєм,
з нагоди свята Пасхи відпускаю
одного із рокованих на смерть!
Чи хочете, аби звільнив Ісуса?

57

НАРОД:
Варраву видай! Хочемо Варраву!

ПИЛАТ(*показує на Ісуса*):
Чим завинив цей праведник? Негоже
невинного карати!

1-ІЙ ПЕРВОСВЯЩЕННИК:
Називає
себе царем Ізраїлю!

ПИЛАТ:
Неправда!

2-ИЙ ПЕРВОСВЯЩЕНИК:
Підбурював, щоб не давали мита
в скарбницю Імператора!

ПИЛАТ:
Брехня!
Я добре знаю, що й кому давати
казав Ісус!

ОКРЕМІ ГОЛОСИ:
Закону не шанує!
В суботу учні рвали колоски!

ПИЛАТ:
Паршиві пси! Виходить, весь цей рейвах -
з-за жмені колосків? Гей, Сципіоне!!!

(Площу оточують легіонери. Дехто з гебреїв витягує довгі ножі, праці, шукають каміння - збираються боронитись. Інші починають молитися вголос.

З юрби Первосвящеників виступає Кайяфа.)

КАЙЯФА:
Наміснику! Верховний Суд Юдеї,
розслідувавши справу, встановив
нечуване блюznірство! Сином Божим
себе посмів назвати Син Людський!

Єдиний Бог - поки стоїть Ізраїль!
Єдиний Бог - поки триває світ!
Господь один! Архангел Гавриїл
розвавить святотатця, що посмів
казати, ніби бачив Божий Гнів
і не осліп! Розпни Його, Пилате.

ПИЛАТ

(до Іуса):

Ісу-усе, хто ти? Справді Божий Син?

59

НАРОД:

Великий Бог Ізраїля і Тори.
Могутній Бог терпіння і покори.
Єдиний Бог - поки триває світ.

ПИЛАТ:

Мовчить, сердега... Викінченим дурнем
в його очах, напевно, виглядаю...

НАРОД:

Великий Бог Ізраїля і Тори.
Могутній Бог терпіння і покори.
Єдиний Бог - поки триває світ.

ПИЛАТ:

Не озываєшся? Не хочеш говорити?

Невже не бачиш, що на павутині
твоє життя підвішене, і я
ту павутину можу й перетяти?

ІСУС:

Не маєш ти, наміснику, ні сили,
ні влади наді Мною понад ту,
котра тобі дозволена. Твій гріх
не є таким великим, як провіна
людей, що Мене видали.

ПИЛАТ:

Сократ
не відказав би ліпше! Цей Юдей
твердий, мов Римлянин.
Ба, навіть, ще твердіший.

(до Кайяфи)

У Лігові Вовчиці не знайти поета,
котрий себе півбогом не вважав би:
коханцем Муз і сином Аполлона.

Єдиний Бог. Єдиний Імператор.

Життя набуло сенсу. Легіони
Германіка - на півночі. На сході -
війська Агріппи. Кесар наш, Тиберій -
нехай наїться пір'я: Полінік
за скриню золота задушить рідну матір.

КАЙЯФА:

Ісус зневажив істинного Бога,
а не фальшивих ідолів! Гебреї
всі, як один, злочинця проклинають.
Розпни Його!

1-ИЙ ПЕРВОСВЯЩЕНИК:
Розпни Його!

2-ИЙ ПЕРВОСВЯЩЕНИК:
Розпни!

ОКРЕМІ ГОЛОСИ:
Розпни Його!
Розпни Його!
Розпни!

НАРОД:
Розпни Його! Розпни Його! Розпни!

ПИЛАТ(глянувши на *Перекладача*):
І цей – туди ж. Ці варвари безумні.
Зневажив? Чим же? Будь-який отець
таким гордився б сином!

ПЕРВОСВЯЩЕНИКИ:
Проклинаєм!

ПИЛАТ:

Шляхетну велич! Царський маєstat!
виказує учинками своїми!

КАЙЯФА:

Наміснику! Немає в нас царя,
крім кесаря Тиберія! Погибель
на Самозванця!

АННА:

Може ти, Пилате,
є ворогом Імперії? Не хочеш
бунтівника належно покарати.

ПИЛАТ:

Ти щось казав про ідолів, Кайяфо?
Ти маєш рацію: ридай, Єрусалиме.
Месію свого нині видаєш
у руки Риму.

Вибрали - Варраву!
Головника! грабіжника! злочинця!
звільнити вимагаєте! Натомість,
Ісуа Назарянина, пророка,
котрий велів вам вірити й терпіти,
на хрест послати хочете.

Пошле
апостолів: до бельгів, ланґобардів,
сарматів, скіфів, персів і парфян -

рибалок Іллрійських... Дасть їм силу
уздоровляти хворих на проказу,
недужих лікувати... Легіони -
парадним кроком - за його ослом!

*Взискуєш істини. Шукаєш джерела
води живої. Пам'ятай, що той,
хто вивищиться прагне, не досступить
до Трону Мого Батька. Не кради,
не убивай, шануй отця і матір,
будь вірним у подружжі, не бреши -
і будеш жити вічно*

жити вічно...
які думки предивні... Що зі мною...
“Читає в душах підданих”?

Це бунт

проти Імперії! Божественний Тиберій,
мій пан і повелитель, не простить
непослуху і зради! Я, Пилат,
намісник Імператора, питую
останній раз! Варраву чи Ісуса?

КАЙЯФА:

На хрест Ісуса. Видай нам Варраву.

ПИЛАТ (*подумки*):

Тобі кінець, Кайяфо. Ти програв.

(до *Первосвящеників, показуючи на народ*)

Невинна кров - на вас і ваших дітях.

ПРОДАНИМОСТЬ
МОУКАЮЧЕСТВО
ВІОСАМАТОС
ТЕКНОІСЕКЦІЯ
CAN
ТОНКІОНА

ПЕРВОСВЯЩЕНИКИ

(з викликом):

Невинна кров - на нас і наших дітях!

ПИЛАТ:

Невинна кров - на вас і ваших дітях!

НАРОД:

Невинна кров - на нас і наших дітях...

ПИЛАТ:

Невинна кров - на вас і ваших дітях!!!

НАРОД:

Кров Господа - на дітях і на нас...

ПИЛАТ:

Ви - вибрали свій шлях! Гей, Сципіоне!!!

Рубай цю потолоч!

Наміснику! скорись.

Зречись всього. Роздай майно убогим.

***Іди за Мною. Обруч золотий
зруйнує твою душу. Царство Боже -
для сильних духом, чистих і покірних.***

Ти зробиш все! Ти у моїх руках!

Ти - порошинка на Моїй Долоні.

Він знає все! Він - Бог!

Він - Бог?

Він - Бог...

Чиніть, як знаєте. Я умиваю руки.

PIAE · MEMORIAE
R · P · GAVDENTII · ORFALI · O ·
CVIVS · DEVOTA · OPERA
ANTIQVAE · SYNAGOGAE
LAPIDES · SEPTEMTRIONALE
ET · QVATTVR · COLVMNA
SVIS · RESTITUTAE · SVNT · SE
OBIIT · DIEBVS · AB · OPERE · SVO · D ·
XII · KAL · MAIAS · A · D · MCMX
CONGRESSV · ARCHEOL · INTERNAT · PLAVD
MAGISTRATVS · ANTIQVITATIBVS · CVR AND
P

Скрижалі Синагоги фортеці Тель Арад

Жертвовний Камінь Синагоги фортеці Тель Арад

Колона Синаноги Ісуса у Капернаумі

Колона Синаноги Ісуса у Капернаумі

Колона Синаноги Ісуса у Капернаумі

**Юрій Яремко
Євангеліє від Пилата**

Бібліотека Незалежного Культурологічного Журналу І

Редакція
Ірина Магдиш
Дизайн
Тарас Матіїв

Видання проілюстроване світлинами
пам'яток часів Старого і Нового Заповіту
За сприяння Єврейської агенції “Сохнут”, Єрусалим

Редакція Журналу І
e-mail: ji@litech.lviv.ua
<http://www.ji-magazine.lviv.ua>
<http://www.ji.lviv.ua>

Віддруковано з готових діапозитивів у друкарні
ТзОВ “Ю.М.І.”
79022, Львів, вул. Виговського, 27

Підписано до друку 22.06.2004